

29 Μαρτίου

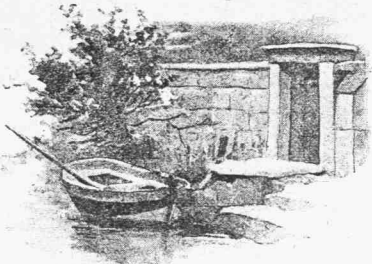
Ο βορρᾶς πνέει μανιώδης. Ὅγκωδη μελανὰ νέφη, ἀργυροπάρουφα, κύλιονται βραδέως ἀνά τὸ στερέωμα· καὶ ἡ σελίην ὠχρὰ καὶ περιαλγῆς προβάλλουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, προσβλέπει τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐπέπεσε πάλιν βαρὺς ὁ χειμῶν.

Τοιαύτας ἐκπλήξεις μᾶς ἐπεφύλασσαν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Μαρτίου, οἱ μέρες τῆς γρηᾶς, κατὰ τὸν παρατηρητικώτατον λαόν. Καὶ νὰ εἶνε Μεγάλῃ Ἑβδομάς καὶ νὰ ἔχωμεν τόσων ἀνάγκην τοῦ ἐκτάκτως ὠραίου καιροῦ τῶν τελευταίων ἑβδομαδῶν! Τί ἀτυχία καὶ διὰ τοὺς ἱερεῖς, καὶ διὰ τοὺς χριστιανούς, καὶ διὰ τοὺς ἐρωτευμένους, καὶ διὰ τοὺς παντοπώλας, καὶ διὰ τοὺς οἰκογενειάρχας καὶ διὰ τοὺς... χρονογράφους. Ἐὰν ἡ κακοκαιρία ἐξακολουθῆσῃ, τί θὰ γίνων οἱ ἐπιτάφιοι μεθαύριον καὶ πῶς θὰ περιγράψωμεν ἀκόμη μίαν φοράν τὴν ἐσχότως ἀθηναϊκὴν ἐσπέραν, τὴν πλήρη αἰγλῆς καὶ μεγαλοπρεπειᾶς — ὅταν ὁ ἀῆρ δὲν σδύνη τὰ κηρία τῶν λιτανευόντων καὶ αἱ ὁδοὶ δὲν εἶνε βορβορώδεις καὶ ὁ οὐρανός, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπέρχονται τόσαι εὐχὰι καὶ τόσα θυμιάματα, δὲν εἶνε σκεπασμένους ἀπὸ νέφην ἀπειλητικά. Ἐὰν ἡ κακοκαιρία ἐξακολουθῆσῃ, τί θὰ γίνῃ ἡ πασχαλιτικὴ κίνησις καὶ πῶς θὰ ψηθῆ ὁ ἀμνός καὶ τί θὰ γίνων αἱ ὑπαίθριοι ἐορταί, αἱ ὁποῖαι προεμνύοντο φέτος τόσον ζωηραί, με τὸν ἀκμαῖον ἐκλογικὸν ὄργανόν, τὸν μὴ κοπιάζοντα οὔτε τὸ Πάσχα!

Ἄλλ' ἀρκεῖ... Πρέπει νὰ ὁμολογήσετε ὅτι τὸ ἔργον μου εἶνε πολὺ ἄχαρι σήμερον. Γράφω πρὸ τοῦ Πάσχα, καὶ θὰ με ἀναγινώσκετε μετὰ τὸ Πάσχα. Οἱ φόβοι, τοὺς ὁποίους μοῦ ἐμπνέει ὁ συριγμός τοῦ ἀνέμου, θὰ γνωρίζετε σεῖς πλέον ἢ ἐπιπλήθεισαν ἢ ἔαν ἐφάνησαν μάταιοι. Ἄλλα ἔπρεπε νὰ σας εἶπω, βλέπετε, ἄλλα ἔπρεπε νὰ σας περιγράψω... Ἄλλὰ ποῦ καιρός! Οἱ στοιχειοθεταὶ φυσικὰ δὲν θὰ ἐργασθοῦν αὐτὰς τὰς ἡμέρας καὶ μοῦ ζητοῦν τὸ ἄρθρον μου ἀπὸ σήμερον. Καὶ ἀφ' οὗ ἡ χρονογραφία εἶνε κάτι τι ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀναγκάζομαι νὰ μὴ γράψω σήμερον Ὁκταήμερον.

Ἄδικον λοιπὸν εἶχεν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι ὁ χριστιανισμός εἶνε μία μεγάλην... ἀργία;

Γρ. Ξ.

Ἡ ΠΑΡΗΓΟΡΙΤΣΑ

(Ταξειδιώτικη δημοϊοδία).

Γευματίσαμε στὴ Σπολαίτα, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ θαυμαστὸ γεφύρι τοῦ Ἄσπρου, τὸ ὄλοσιδέρο. Τί δυνατὸ καὶ τί ὄμορφο γεφύρι ἀλήθεια! γεφύρι ποῦ ἂν ἐχτίζονταν σὲ μίαν ἄλλῃ ἐποχῇ θὰ τῶλεγαν στοιχειωμένο καὶ θὰ τοῦθγαναν τόσα λυπητερά τραγούδια. Ζυγὸς ἀληθινὸς τοῦ Ἄσπρου τοῦ περὴφάνου, ποῦ ἔκαμε ἓνα χωριάτη νὰ πῆ σὰν τὸ εἶδε:

— Ἄιντε, καίμυμένε Ἄσπρε, καὶ σένα σὲ σαμάρωσαν.

Καθίσαμε κάτω ἀπὸ τὴν ἀκρινὴ καμάρα του σιμὰ σ' ἓνα φουντωμένο πλατανάκι, ποῦ ὄροσάτο ἀγεράκι ἔκανε τὰ φύλλα του νὰ σειοῦνται καὶ νὰ μᾶς μιλοῦνε τὴν ὑψηλὴ γλῶσσα τῆς φύσεως: στὰ πόδια μας ἔτρεχεν ἤσυχα ἤσυχα τὸ γαργαρό νερὸ τοῦ Ἄσπρου γιὰ νὰ μᾶς ναουρίζῃ καὶ νὰ ὄροσιζῃ μὲς τὸ καταμεσήμερον τὸν τρυγῶν μᾶς ἀέρα.

Δὲν ἦταν τώρα ὁ Ἄσπρος ὁ φοβερός ποῦ κάνει τὶς τρομερὲς καταβασπιές καὶ πνίγει περαταριές ὀλόκληρες, ὁ Ἄσπρος τὸ θηρίο ποῦ ξεριζώνει τὰ δέντρα τὰ ριζιμιά λιθάκια, ποῦ καταποντίζει τὰ χωράφια καὶ τὰ χαρωπά των στάχια, ποῦ πέρνει τὰ χωριά καὶ τὰ κοτόνια καὶ γίνεταὶ ὁ ἴδιος ἡ καλὴ καὶ ἡ κακὴ μοῖρα τοῦ χωριάτη: τοῦ κοπρίζει ἀνέξοδα τὰ χωράφια του, τοῦ φέρνει τὰ ξύλα μὲς' στὸ σπίτι του, καὶ ὕστερα χαντακῶνει καὶ τοὺς κόπους καὶ τὰ βόδια του καὶ τὰ παιδιά του. Ὅχι! ἦτανε ἡμερὸς σὰν μικρὸ βρεμματάκι, σὰν παιδάκι παγανό, σὰν λιοντάρι χορτασμένο: καὶ τόσο ἦταν ταπεινὸς ποῦ πέντε ἐξῆ καραγκούνισσες τὸν περιφρόνησαν καὶ δὲν καταδέχτηκαν μῆτε στὸ γεφύρι νὰ ναιβοῦν γιὰ νὰ περάσουν, μὰ σήκωσαν ἀπάνω ἀπ' τὴ μέση τὰ σιγκούνια τους καὶ περπατώντας καὶ κουβεντιάζοντας ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ Βάλτο στὴν Τριχωσιά. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐστρώσαμε τὴν πετσέτα μας, ἀνοίξαμε τοὺς κεφτέδες μας, ἐκόψαμε τὸ τυρὶ μας, καὶ τὴ γεμίσαμε καλὰ: ἔπειτα ἀδειάσαμε τὴ μπουτίλια μας, ἐμάσαμε τὰ ἀπομεινάρια καὶ τὰ βάλουμε στὴν ἀμαξά καὶ πήγαμε παρακάτω στὸ βέμμα νὰ πιοῦμε νερὸ μὲ τὰ χέρια μας, ὅπως ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος φιλόσοφος ποῦ δὲν ἤθελε νάχη ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε γιὰ νὰνε ἔτσι σιμώτερα στὸ Θεό. Γλυστρούσαμε ἀπάνω στὰ γυαλιστερά σὰν μάρμαρα χαλίκια του, ἐπιανόμαστε ἀπὸ τὶς χαμηλὲς δαφνοῦλες καὶ τὰ παραρρίζια τῶν πλατανίων, ἐβρεχόμαστε μὲ τὰ χέρια, πετρεβολιοῦμαστε, ἐπαίζαμε καὶ γελοῦσαμε ἀλησμόνητα. Τὰ κορίτσια ἐμάζωξαν κᾶμποσα λιθάκια στρογγυλά γιὰ πεντάβολα καὶ μοῦ τὰ φόρτωσαν στὴ βαλίτζα μου, ἔκοψαν λουλοῦδια ἄσπρα καὶ κόκκινα ἀπὸ τὶς ὀφθαλμοὺς καὶ μοῦ τὰ πάτησαν στὰ φύλλα

ἀπὸ τὸ πορτοφόλι μου. Τᾶχω ἀκόμα μαρμαμμένα, καὶ τώρα ποῦ γράφω ἀνοιξα νὰ τὰ ἰδῶ γιὰ νὰ θυμηθῶ καλλίτερα τὸ καλότυχο ἐκεῖνο μεσημέρι ποῦ λίγα ὅμοια μὲ αὐτὸ εὗρισκω στὴ ζωῆ μου. Ὡς τόσο, ὁ ἀσπλαχνος ὁ Παναγιῆς ὁ ἀμαξᾶς μᾶς ἐφώναζε πῶς θὰ νυχτώσωμε στὸ Βάλτο καὶ ἔκαμε τὰ κορίτσια νὰ φοβηθοῦν. Ἀφήσαμε μὲ πολλὴ λύπη μας τὴν ὄμορφη ἐκεῖνη ἀκροποταμιὰ ποῦ δὲν ἔχει τὴν ὅμοια τῆς καὶ καθέννας μᾶς εἶπε ὅσα ἤξερε ἀπόζω μικρὰ ἢ μεγάλα, ὀλάκλαιρα ἢ μισὰ ἑλληνικὰ ἢ γαλλικὰ ποιήματα ποῦ εἶχαν κάποια σχέση μικρὴ ἢ μεγάλη μὲ τὸ χαριτωμένο ἐκεῖνο γεῦμα μας. Τυχηρὸ καὶ δὲν παραξέραμε πολλὰ καὶ σὲ λίγο σωπάσαμε: καθέννας ἔκανε τὶς σκέψεις του, καθέννας ἐπλαττε τὰ ὄνειρά του: ποῖος ξέρει τί νὰπλατταν αὐτές! Ἐγώ... μὰ τί τὰ θέλετε, αὐτὰ; δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν Παρηγορίτσα. Ἐκόβαμε ὄρομο: στὴν ἀρχὴ ὁ ἥλιος μᾶς ἐζάλισε καὶ, ὅπως ἤμαστε φαγωμένοι, ἰδρώσαμε καὶ ἀγκομαχούσαμε καὶ ἤμαστε σιχαμάρα. Ἐδῶ κέκει τὸ ἀμάξι: ἐστέκονταν σὲ κάτι βρωμοσχάνια ποῦ εἶχαν τριγύρω φυτεμένον καπνόν, μιὰ βρουσούλα, δυὸ σανίδες καρφωμένες σὲ παλούκια, κάτι κουτσουλοκουμία καὶ ἓνα πράσινο βράκι. Αὐτὰ ἦταν τὰ κοινὰ γνωρίσματα αὐτῶν τῶν χανιῶν: μέσα ἐκάθονταν ἡ γυναίκα καὶ τὰ βρωμόπαιδα τοῦ χαντζῆ καὶ ἐβράζαν σὲ μιὰ μαυρισμένη ἀπὸ λάσπη φουφῶ τὸ δεῖπνο τους: ἔξω ἐκάθονταν παντοῦ καμπόσοι Βαλτινοὶ μονόμματοι, ὅπως τοὺς λένε, παλληκαράδες ὡς ἐκεῖ πάνω μὲ βρωμερὲς κουρελιασμένες φουστάνελλες, μὲ παληὰ σελλάχια καὶ καινούρια μαχαίρια καὶ χαρμπιά, καὶ παίζανε μὲ μιὰ βρωμοτράπουλα καὶ χτυποῦσαν τὰ χέρια στὸ τραπέζι καὶ βλαστήμαγαν, καὶ ἀγρίευσαν τὰ μάτια καὶ κύτταζαν πῶς νὰ γελᾶσουν ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ τοῦ πάρῃ τοὺς πέντε παράδες του, τὸ ψωμί τῶν παιδιῶν του: καὶ παρέκει κἀνένας χαμένος καὶ ξετιναγμένος καθόνταν ξαπλωμένος στὸ χῶμα καὶ πελέκαγε μὲ τὸ μαχαίρι του κἀνένα ξύλο, χωρὶς κᾶν νὰ φιαῖσῃ ἀπ' αὐτὸ ἓνα ξύλινο χουλιάρι: καὶ τριγύρω τόσα χωράφια παχειὰ καὶ πλούσια μόνον χέρια καρτεροῦσαν γιὰ νὰ βγάλουν τὰ πλούτη τους καὶ νὰ κάμουν εὐτυχία τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν Ἑλλάδα Ἑλβετία. Ἄχ! ἀναθεματισμένην τεμπελιά, ὅταν μᾶς πιάνῃς ἐμᾶς τοὺς Ρωμηοὺς! πῶς σὲ κληρονομήσαμε ἀπὸ τοὺς παληοὺς μᾶς προγόνους ποῦ προτιμοῦσαν νὰ πεθάνουν τῆς πείνας παρὰ νὰ πιάσουν δουλειὰ μὲ τὸ χεράκι τους. Τὸ μόνον χαρμῶσυνο, τὸ μόνον ποῦ σοῦ ἔδειχνε πῶς ὑπάρχει καὶ ζωὴ καὶ ἐργασία σὲ κείνα τὰ ὄμορφα μέρη, ἦτανε τὰ βελάσματα καὶ τὰ κουδούνισματα τῶν προβάτων ποῦ ἤρχοντο ἀπὸ μακρὰ νὰ χαϊδέψουν τὰ βαρημένα αὐτιά μᾶς, μάλιστα κατὰ τὸ βασίλειμα ποῦ γίνεται τὸ τελευταῖο σκάρισμα. Αὐτὰ ὅμως τὰ πρόβατα καὶ τὰ κουδούνια δὲν ἦσαν Ρωμέικα, ἦσαν Κα-

ραγκούνικα. "Ω! οί Καραγκούνηδες δὲν εἶνε καὶ δὲν καταδέχονται νὰ εἶνε Ρωμηοὶ καὶ ἂν τοὺς πῆς **συμπέθερε** καὶ **ὄχι κουμπάρε** εἰμποροῦν νὰ σὲ ξεκοιλιάσουν στὸ φτερό. Εἶδαμε τὸ εὐμορφο χωριδάκι τους, τὸ Σοροβίλλι, δεξιὰ καθὼς πηγαίνομε στὸν Κραβασσαρᾶ, ἀπάνω σ'ένα στρωτὸ βουναλάκι μὲ λευκασπρισμένα νρικοκυρίστικα σπιτάκια. Κᾶποιοι φράγκοι ἀρχαιολόγοι θέλησαν νὰ κάμουν καὶ αὐτοῦ ἀνασκαφάς, γιατί ἦτανε, λένε, ἐκεῖ ἡ παλαιὰ Στράτος, ἡ περίφημη πρωτεύουσα τῶν προγόνων μας τῶν Ἀκαρνάνων. Κᾶτι ἐρείπια φαίνονται τώρα ξεχωμένα, μὰ δὲν ξέρω ἂν ἀνακάλυψαν καὶ τίποτε σπουδαῖο καὶ τί σπουδαῖο νὰ ἀνακαλύψουν! μήνα οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Βαλτινοὶ εἶχαν καὶ τίποτε τέχνη σπουδαία; Αὐτοὶ καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἦτανε μόνον ἀρπαξὲ νὰ φᾶς καὶ κλέψῃ νά-
χης . . .

Τέλος πάντων νύχτα φθάσαμε στὸν Κραβασσαρᾶ, τὸ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν, ὅπως τὸν ἐβάφτισε καὶ αὐτὸν ἡ μονομανία τοῦ ἀρχαϊσμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικούρας· νύχτα φθάσαμε, νύχτα φύγαμε πὲς καὶ τίποτε δὲν εἶδαμε· μόνον τὴν αὐγὴ εἶδαμε τὰ πανταλόνια μας καὶ οἱ γυναῖκες τὰ φουστάνια τους ποῦ ἦτανε ὡς τὸ γόνα λασωμένα καὶ ἀκούσαμε γρουλλίσματα λυπητερά καὶ χαροποιὰ ἀπὸ τοὺς τετραπόδας κατοίκους τοῦ Κραβασσαρᾶ, καὶ θυμήθηκα τοὺς καὶ μμένους τοὺς ἐπιστράτους ποῦ διηγοῦνται κάποτε πῶς αὐτοὶ οἱ τετραπάχοι κάτοικοι ἐπήγαιναν τὴ νύχτα καὶ τοὺς τραβοῦσαν τὶς κουρεμμένες τὶς κουβέρτες τὶς στρατιωτικὰς καὶ τοὺς ἀφίναν ξέσκεπους στὸ τσουχερό πρωινὸ ἀγεράκι, ποῦ καταβάζει ὁ κόλπος. Ἄ ὦ Κραβασσαρᾶς ἔχει αὐτὸ τὸ καλὸ· ἓνα μὰ λέοντα ἀλήθεια· τὸ ἀγεράκι αὐτὸ τοῦ κόλπου τῆς Πρεβίτζης τοῦ Ἀμβρακικοῦ. Αὐτὸ διώχνει κάθε ἀρρώστια, αὐτὸ δροσίζει τὸ καλοκαίρι, αὐτὸ παχαίνει τοὺς κατοίκους καὶ δίποδας καὶ τετραπόδας.

Ἐξημερώσαμε στὸ Μακρυνόρος· ἡ ἀμαξά πάγει τὸ ριζόβουνο. Ψηλὰ τὸ βουνὸ γεμάτο σκῶνα καὶ μυρτιές καὶ κουμαριές, κάτω ἡ θάλασσα ἡ ἀσημένια σπαρμένη ἀπὸ νησιὰ χαριτωμένα καὶ κατοικήμενη ἀπὸ ψάρια νοστιμώτατα. Καὶ προχωροῦμε καὶ προχωροῦμε· ἄσωτο εἶνε τὸ Μακρυνόρος· ἐδῶ ἀνεβαίνομε σχεδὸν ὡς τὴν κορυφή, ἐκεῖ χαμηλώνομε ὡς τὴ θάλασσα· ἡ ἀμαξά πάει τὴν ἄκρη ἄκρη καὶ γέρνει κάποτε καὶ κάνει τὰ κορίτσια νὰ φοβῶνται καὶ τὸν Παναγῆ νὰ γελάει. Κόβομε καὶ πατοῦμε ἀγρόμπελη μαξίς καὶ ἄγριες ἀνεμῶνες. Μὰς δείχνουν τὴ Βόνιτσα, τὴ Φόνισσα αὐτὴ τὴν ἀληθινή, τὸ μεγάλο αὐτὸ νοσοκομεῖο ἀπὸ θέρμες καὶ συντελειές ποῦ δὲ βρίσκεις ἓναν ἄνθρωπο κόκκινον, ποῦ στέλνουν τοὺς ὑπαλλήλους γιὰ τιμωρία, ποῦ ἡ φρουρὰ εἶνε ὅλη στὸ θεραπευτήριον καὶ δὲν ὑπάρχουν πέντε στρατιωτικὰς γεροὶ νὰ φυλάξουν τοὺς φυλακισμένους, μὰ οἱ φυλακισμένοι δὲν φεύγουν γιατί εἶνε κομμένα

τὰ ἥπατά τους ἀπὸ τὴ θέρμη, ὅπως μὰς εἶπεν ὁ Παναγῆς, μὰ δὲν ξέρω ἂν εἶπε καὶ τὴν ἀλήθεια. Μὰς δείχνουν τὴ Λεπενοῦ τὴν περίφημη τῆς ἐπιστρατείας, κάμπον ἀπέραντο ποῦ χορταίνει τὸ μάτι ἰσάδα, μὰς δείχνουν τὸ λόγκο μὲ τὶς βελανιδιές, αὐτὸ τὸ Λαύριο τοῦ Βάλτου τὸ ἀληθινὸ, μὰς δείχνουν τὴ Λίμνη, τὸ Σαμάρι, τὴν Ταγαροῦ, τὴν Κόπρανα καὶ τόσα ἄλλα ποῦ τώρα δὲν τὰ θυμοῦμαι καὶ δὲν χρειάζονται γιὰ τὴν ἱστορία μου. Τέλος μπαίνομε στὴν νέαν Ἑλλάδα· ἐδῶ ἦταν τοῦ Ἄννινου, ποῦ ἔλαβε μιὰ μέρα τὴ δόξα του καὶ ἔπεσε στὰ στόματα ὄλων, ἐδῶ ἦταν παλιὸς στρατῶνας τώρα σαράβαλο, ἐκεῖ εἶνε τὸ Πέτα τὸ κακορίζικο ποῦ μὰς φέρνει στὸ νοῦ μας τόσες λυπητερές ἱστορίες· τώρα εἶνε καταπράσινο χωριδάκι χωρισμένο σὲ δύο μαχαλάδες καὶ τσιφλίκι, ὅπως καὶ ἄλλα πολλά, τοῦ Καραπάνου. Ἀρχίζει τώρα νὰ πληθαίνει τὸ φέσι καὶ ἡ ἀσπρη σκούφια τῶν Ἀρτιῶν, τῶν πατριωτῶν τοῦ Σκουφᾶ, καὶ μπαίνομε στὴν Ἄρτα κατὰ τὶς ἐνδεῖα. Εἶχα ἰδῆ κι' ἄλλη φορὰ τὴν Ἄρτα καὶ πολὺ μείχε ἀρέση τότε· εὕρισκα γούστο στὰ στενὰ σοκάκια τῆς μὲ τὰ κοφτερά κалντεριμία, στὴν ἀτέλειωτη χλωρασιά τῆς, στὰ τζαμιά τῆς τὰ κλεισμένα καὶ ῥημαγμένα, καὶ ἀκόμη στοὺς Ἀρτινοὺς μὲ τὸ τσίτσιλι καὶ φάτσιλι τῆς προφορᾶς των, μὲ τὸ **τσότσο** καὶ τὸ **χαλασιὸ σου**· μὰ τώρα δὲν μοῦ ἄρεσε· ἔβρεχε κιόλα τσοῦρου-τσοῦρου καὶ αὐτὸ ἔφτανε νὰ μοῦ χαλάσῃ κάθε καλὴ ἐντύπωση, ἀφοῦ μὲ ἀνάγκασε νὰ κλειστῶ σ'ένα βρωμοκαφενεῖο καὶ νὰ κούσω πολιτικὰ· σὰ χαλασιά μου.

Ἐχει ὅμως καὶ ἡ Ἄρτα τὰ στολιδία τῆς καὶ δύο εἶνε τὰ σπουδαιότερα· ἡ λεμονιές τῆς καὶ ὁ στρατός. Εἶνε ὡμορφο πρᾶγμα στὴν αὐλή σου νὰ ἔχῃς τὰ μυρωδάτα τους ἄνθη καὶ τὸν ὀλόχρυσον καρπὸ τους, νὰ ἀνασίνης βαθεῖα βαθεῖα ἀγέρι βαλσαμωμένο ἀπὸ τὴν εὐωδία ποῦ χύνουν ἄφθονη εἰς ὅλον ἐκεῖνον τὸν βάλτο ποῦ χωρὶς αὐτὲς θὰ ἦταν ἄλλη Βόνιτσα. Καὶ ὁ στρατός δὲν εἶνε λίγο, μάλιστα ὅταν συλλογιέσαι πῶς σὲ λίγο, περῶντας τὸ γεφύρι δὲν θὰ ξαναἰδῆς χρυσὸ πηληγίον καὶ φουστανέλλα εὐζωνική. Καὶ ἡ καλὴ μου τύχη ἔκαμε νὰ ἀνταμώσω πρῶτα πρῶτα ἓνα παλιὸ μου φίλον, ἓνα ἀξιοπαλληκαρι, ἓνα γλεντζὲς πρώτης τάξεως, τὸν παλαιὸ μου ἐπιλοχία τὸ Θύμιο· κάποιοι καλοθελητῆς τοῦ εἶχε εἶπῃ πῶς τάχα τὸν ἐκοροῖδεν μιὰ φορὰ στὴν ἐφημερίδα! καὶ στὴν ἀρχὴ μῶρριξε κάπως τὰ μούτρα του· μὰ ἓνα γλυκοχαϊρέτισμα, δύο κρασάκια καὶ ἓνα αὐγοτάραχο πούχα μαζὶ μου ἔτσι γιὰ μεζὲ μὰς τᾶκαμαν ὅλα μέλι-γάλα· περασμένα ξεχασμένα· καὶ ὁ Θύμιος, ἀφοῦ ἐφάγαμε καὶ φυσικὰ ἐσπί-

ξαμε τὸ ἀναγκαῖο μας, κόντεψε νὰ κλάψῃ λέγοντας καὶ ξαναλέγοντας τὴν καλὴ ζωὴ ποῦ περάσαμε στὸ λόγκο. Σέκεινο τὸ μαγειρεῖο ποῦ καταφύγαμε μὲ τὸ Θύμιο ἔτρωγαν ὅλο ὑπαξιωματικοί, λοχία καὶ ἐπιλοχία τῶν εὐζώνων καὶ τοῦ πεζικοῦ· τοὺς καὶ μμένους! μὲ πόση συγκίνησι τοὺς θυμοῦμαι τώρα ποῦ γράφω καὶ τὸ μάτι μου ἔχει χορτάση ἀπὸ μοαρηδες, νιζαμηδες, σουβαρηδες καὶ ζαπιταδες· ἦτανε χαμηλὸ χαμηλὸ ἐκεῖνο τὸ ταβάνι τοῦ μαγειρείου, καὶ μιὰ τσίκα ἀπὸ τῆς μπριζόλες ποῦ ψήνονταν ἔκανε τὸν ἀέρα θαμπὸν καὶ μυρωδάτον, πετσέτες πολλὰς καὶ καθαρὰς δὲν εἶχανε, τὰ πηρούνια τοὺς ἦτανε μισοσπασμένα καὶ τὰ κουτάλια τους κίτρινα· μὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἀναπλήρωνε ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατη ποῦ ἔχουναν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ παλληκαράδες ὑπαξιωματικοί, ὅταν μάλιστα ἄρχισε τὸ «φέρε μας τὰ ἴδια» καὶ ἀναψε πλειὰ τὸ γλέντι· ἡ κουβέντα ἡ μεγάλη καὶ σπουδαία, ποῦ κινούσε ὅλες τῆς χόρδες τῆς καρδιάς καὶ τῆς φαντασίας, ἦτανε γιὰ τὸν Παπακυριτσόπουλον καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς τῆς Δαίτσας, ποῖς τοὺς πρωτόειδε, ποῖς τοὺς πρόδωκε, ποῖς τοὺς τουφέκισε, ποῖς τοὺς ἐσκότωσε, ποῖς ἐστάθηκε παλληκαρι καὶ ποῖς ἐδείλιασε, ποῖς πρέπει νὰ προβιχασθῇ καὶ ποῖς θὰ προβιχασθῇ, καὶ ὅλης αὐτῆς τῆς κουβέντας τὸ συμπέρασμα ἦτανε πῶς οἱ καὶ μμένοι οἱ στρατιῶτες καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ κάνουν τὰ ἔργα καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ παίρνουν τὰ γαλόνια, καὶ πῶς ὅσο γιὰ τὴν δημόσια ἀσφάλεια τὸ πεζικὸ πλειὰ ἔβλε τὰ γουλιὰ στοὺς σταυρωτῆδες (ἀχρεῖαστοι νὰ γένουν).

Ἀφοῦ χορτάσαμε ἐκεῖ ἀπὸ φαγὴ καὶ κρασί καὶ κουβέντες, ἐπήγαμε σ'ένα καφενεὲ νὰ πάρωμε τὸν καφέ μας καὶ, μόλις κάπως ξαστέρωσε καὶ ἐπαψεν ἐκεῖνο τὸ κατρουλόβροχο, ἐγὼ καὶ ὁ Θύμιος κινήσαμε νὰ πᾶμε **τσότσο** συργιάνι.

— Πᾶμε κατὰ τὴν Παρηγορίτσα μοῦ εἶπε ὁ Θύμιος νὰ ἰδῆς καὶ τὰ **ἀρχεῖα** τῆς Ἄρτας; ἄλλο δὲν ἔχομε κήμεις.

— Πᾶμε.

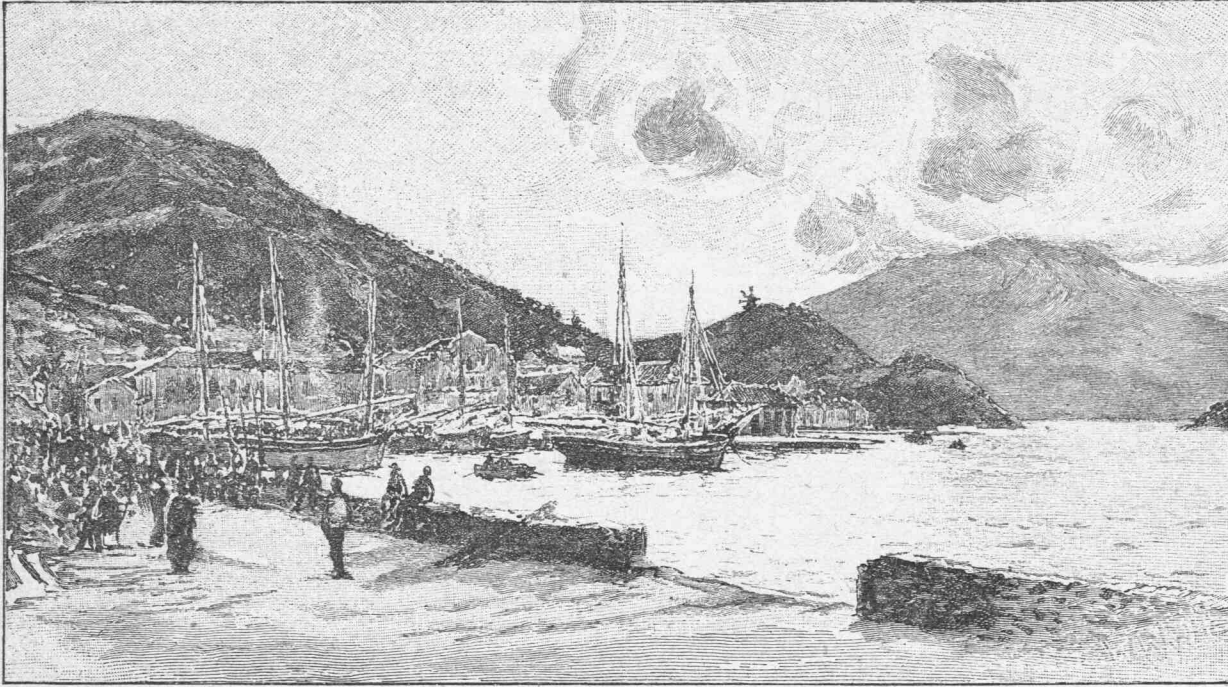
Σὲ μιὰ πλατεῖα ἀρκετὰ ψηλὴ, ποῦ μποροῦσε νὰ γείνη ἓνας ὡμορφότατος περίπατος, βρίσκεται ἡ παλαιὰ καὶ ἱστορικὴ ἐκκλησία τῆς Παρηγορίτσας, ἔτσι τὴ λένε οἱ Ἀρτινοὶ· δὲν ξέρω ἂν εἶνε ἡ Παναγία ἡ Παρηγορίτσα καὶ ἔφαγαν τὸ γιῶτα ὅπως τὸ τῶνε καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα· ἔτσι μοῦ φαίνεται.

Τὴν ὥρα ἐκεῖνη διαβάζονταν ὁ ἐσπερινὸς καὶ ἦταν ἀνοιχτὴ καὶ μπήκαμε μέσα· ὄζω ἐκάθονταν κάμποσοι στὰ σκαμνιά καὶ γουργούριζαν τὸν ναργιλέ τους· μὰ μέσα δὲν ἦτανε ψυχὴ ἄλλη ἀπὸ δύο παπάδες· ὁ ἓνας ἔψελνε καὶ ὁ ἄλλος ἐμπαινοῦβαινε στὸ ἱερὸ διαβάζοντας. Δὲν παρασκαμπάζω ἀπὸ ρυθμούς· καὶ τὸ λέγω μὲ μεγάλη μου λύπη καὶ ἐντροπὴ· ὡς τόσον μοῦ φαίνεται πῶς αὐτὴ ἡ ἐκκλησία εἶνε Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μὲ θόλο σταυρωτὸν καὶ ψηλὰ καμπαναριὰ· δὲν ξέρω, μὰ ἐκεῖνο ποῦ θυμοῦμαι εἶνε ἡ

¹ Εἰς τὸ Ἄστυ ἄλλοτε ὁ συγγραφεὺς ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον *Διετῆς Θετταία*, δροσερωτάτας καὶ οὐμοριστικωτάτας στρατιωτικὰς ἀναμνήσεις, τὰς ὠραιότερας ἐξ ὅσων ἐγράφησαν παρ' ἡμῖν. Σ. τ. Ε.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο Λιμὴν τῆς Ἰθάκης

ἐντύπωσι πού μοῦ ἔκαμε μέσα σὰν ἐμπῆκα· ἐκεῖνο τὸ σκοτάδι, μάλιστα στὶς γωνιές τὶς βαθουλές καὶ τὶς κώχες πού σχηματίζουν οἱ τοῖχοι, ἔχει ἓνα μυστήριο μεγάλο καὶ ἀληθινὰ θρησκευτικό, ἐκεῖνο τὸ ὕψος τοῦ μεσανοῦ θόλου, καὶ πρὸ πάντων ἐκεῖνος ὁ Παντοκράτορας μὲ τὰ τεράστια χέρια του, πού σὲ κυττάζει ἀπὸ ψηλά μὲ κάτι μάτια τόσα μεγάλα καὶ φοβερά καὶ θεῖα καὶ οὐράνια, σοῦ κάνει ἓνα τόσο φόβο, σοῦ δείχνει τόσο φανερὰ πόσο εἶσαι μικρὸς καὶ τιποτένιος ἐμπρὸς εἰς ἐκείνη τὴ μεγάλη δύναμι πού θέλησε ὁ τεχνίτης νὰ παραστήσῃ μὲ αὐτὰ τὰ χοντρά χέρια καὶ τὰ μεγάλα καὶ φοβερά μάτια, πού σοῦ ἔρχεται νὰ πῆσῃς προὔμιτα καὶ νὰ προσκυνήσῃς, σοῦ ἔρχεται νὰ φύγῃς καὶ πάλι μένεις, σοῦ ἔρχεται νὰ μὴν ξανακυττάξῃς καὶ τὰ μάτια σου μένουσιν κολλημένα σέκεῖνα τὰ ξύλινα μάτια πού τόση δείχνουν ζωὴ καὶ τόσο μεγαλεῖο ὑπερφυσικό. Σὲ τέτοια στιγμή θὰ βρέθηκε ὁ Ἀλέξανδρος Μαντζώνης, ὁ γλυκὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος τῆς Ἰταλίας, ὅταν μιὰ φορὰ ἐμπῆκε στὸν ἅγιο Πέτρο ἄπιστος καὶ βγήκε πιστός· καὶ παράξενο μοῦ φαίνεται ἓνα χτίριο ἐκεῖ ἀνθρωποχτισμένο μὲ ξύλα καὶ μὲ λιθάρια, κάτι μπογιαῖς καὶ κάτι σκαλισματὰ νὰ σοῦ σφίγγουν τόσο τὴν καρδιά νὰ χύνουν βαθεῖα στὴν ψυχὴ σου τόσο φόβο καὶ ταραχὴ καὶ ταπεινώσι, ὅση δὲ χύνει μιὰ ἀνατολὴ τοῦ θεοῦ τῆς ἡμέρας, μιὰ ξηρὴ κορφή βουνοῦ πού ἠγγίζει τὰ οὐράνια, μιὰ βροντὴ, μιὰ ἀστραπή, μιὰ τρικυμία, μιὰ, τέλος πάντων, δυνατὴ πράξις τοῦ Ὑπερανθρώπου. Εἶνε τάχα τὸ σκοτός; εἶνε ἡ κλεισμάρα, εἶνε τὸ βάρος πού νοιώθεις ἀπανωθί σου, πού στρώνει ἔτσι τὸ νοῦ σου καὶ τὴν καρδιά σου; δὲν ξέρω·

τὸ καλὸ ὅμως εἶνε καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σὰς πού ὁ ἑσπερινὸς ἐτελείωσε γλήγορα καὶ ὁ παπᾶς—ὁ ψάλτης ἦρθε κοντὰ μας καὶ μᾶς ἐκκλησπέρισε, κατὰλαβε πῶς εἶμαι ξένος καὶ πῶς ἦρθα νὰ ἰδῶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἄρχισε νὰ μᾶς δίνει πληροφορίες.

—«Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἀφέντη μου, εἶνε χτισμένη στὰ χίλια (1000) ἀπὸ τοὺς Κομνηνοὺς—ἔτσι θαρρῶ τοὺς λένε· ἡ ἀφεντιά σου θὰ ξέρῃς καλλίτερα—ἐχτίστηκε στὸν ἴδιον καιρὸ μὲ τὸ γεφύρι· τὸ ξέρεις δὲ τὸ περίφημον γεφύρι τῆς Ἄρτας πού τῶχουν καὶ τραγοῦδι

σαράντα μαστορόπουλα κέξῃντα δυὸ μαστοροὶ γεφύριν ἐστερειώσανε στῆς Ἄρτας τὸ ποταμὶ ὀλημερίς, λέει, ἐχτίζανε καὶ τὴ νύχτα γκρεμιζόνταν, ὅσο πού ὁ πρωτομάστορας ἐστοίχειωσε τὴ γυναῖκα του καὶ ἔτσι ἐστέρειωσε τὸ γεφύρι καὶ περᾶει ὁ κόσμος· καὶ τώρα, λέει, βιολιὰ λαλώντας δὲν περνοῦν ἀπὸ πάνω γιατί γκρεμιζέται τάχα· μὰ αὐτὲς εἶνε πράξεις τοῦ λαοῦ θάρρω, παρὰδοσις θὰνε ψεύτικη, ὅπως πάλι λέει καὶ γιὰ τὴν Παρηγορίτσα· εἶδατε κεῖνα τὰ δυὸ λιθάρια πούναι στὴν κώχη χωμένα μαζῆ σὰν δυὸ καμποῦρες;

—Ὅχι δὲν τὰ εἶδαμε.

—Πᾶμε σὰ θέλετε νὰ τὰ ἰδῆτε ἀπὸ ψηλά γιὰ νὰ σὰς πῶ καὶ τὴν ἱστορίαν.

—Πᾶμε.

Μὲ φόβο καὶ μὲ τρόμο ἀνεβήκαμε κάτι σκαλιὰ χαλασμένα πού γλυστροῦσαν καὶ ἔφευγαν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας καὶ μιὰ σκιονίαν σκαλὰ σκωληροφαγομένη πού κλονίζονταν σὲ κάθε πάτημά μας· καὶ κάθε σκαλιὸ πού ἀνεβάναμε πλησιάζαμε περισσότερο στὸν ἀμείλικτον Παντοκράτορα καὶ μεγάλωναν τὰ χέρια του καὶ ἀνοίγαν τὰ

μάτια του περισσότερα, καὶ στενοχώρια ἄρχισε νὰ μὲ πιάνῃ καὶ χτυποῦσε ἡ καρδιά μου δυνατότερα καὶ ἰδρωτὰς ἀνάβλυζεν ἀπὸ τὸ κορμί μου, ὅταν ἐπὶ τέλους ἐπατήσαμε μένα πῆδημα στὸ σιάδι καὶ περπατώντας τὸν τοῖχο-τοῖχο ἐφθάσαμε στὴν κώχη πού ἤθελε ὁ παπᾶς καὶ ἐκεῖ ἀπὸ μιὰ τρύπα στενόμακρη, πού εἶχαν γιὰ παραθυράκι, εἶδαμε τὸν ἔξω κόσμον, εἶδαμε τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιον πού βρισκόνταν στὸ βασιλεμμά του καὶ μὲ πολὺν κόπο καὶ ἰδρωτὰ εἶχε καταφέρει νὰ διώξῃ μερικὰ σύγνεφα βα-

ρειὰ καὶ σταχτερά, καὶ εἶχε ξεκαθαρίσῃ μιὰ γλαζῖα λωρίδα καὶ ἔρριχνε στὴν πόλιν καὶ στὸν κάμπο μιὰν ἀχτίδα ἄσπρη καὶ θαμπερή· εἶδαμε καὶ τὰ δυὸ λιθάρια πού μᾶς ἔδειχνεν ὁ παπᾶς καὶ ἄρχισε τὴν ἱστορίαν του:

—Ἐδῶ, παιδιὰ μου, νὰ ἰδῆτε ἓνα παράδειγμα τοῦ φθόνου καὶ τὰ κακὰ πού κάνει. Αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν εἶχε σχεδιάσῃ ἓνας μεγάλος τεχνίτης τοῦ καιροῦ ἐκείνου· ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια σὰς λέω τώρα· κατὰλαβες; Τὸ λοιπὸν αὐτὸς ὁ μηχανικὸς ἀφοῦ ἔδωκε τὸ σχέδιον τὸν προσκάλεσαν ἄλλο μέρος νὰ φτιάσῃ κάτι ἄλλο, πάλαι, ἐκκλησίαν, σπῖτι, φυλακὴν, νὲ ἰσέ, δὲ μᾶς μέλει. Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ ἄφησε στὸ ποδάρι του τὸ μαθητὴν του, τὸν πρῶτον ψυχογιὸν του, κατὰλαβες; Αὐτὸς ὁ ψυχογιὸς του ἦτανε ἓνα ἔξυπνον παιδί καὶ καλὸ· ἐπῆρε τὸ σχέδιον τοῦ μάστορά του μὰ ἔβαλε ἐπιμέλεια πολλή καὶ μὲ τὴν ἐξυπνάδα του κατάρθρωσε νὰ φτιάσῃ τὴν ἐκκλησίαν καλλίτερη ἀπὸ τὸ σχέδιον τοῦ μάστορά του, κατὰλαβες; Ἐρχεται λοιπὸν ὁ μάστορας του σὰν ἐσκόλασε ἐκείνη τὴν ἄλλη δουλειὰ καὶ τὸν βρῖσκει.

—Τὴ σκόλασε γυιέ μου τὴν Παρηγορίτσα;

—Τὴ σκόλασε, μάστορα, καὶ τὴν ἔφκιασε καλλίτερη ἀπὸ τὸ σχέδιον τῆς ἀφεντιάς σου, καυχῆθηκε τὸ παιδί, καὶ πᾶμε νὰ τὴν ἰδῆς.

—Πᾶμε· λέει κι' ὁ μάστορας.

Ἐρχοῦνται τὴ βλέπουν· ἀλήθεια ἦτανε καλλίτερη ἀπὸ τὸ σχέδιον. Τότε ὁ Παγκάκιστος πού βάνει τὰ σκάνδαλα στὸν κόσμον καὶ τὶς ἀμαρτίες, ἐφθόνησε, κατὰλαβες, καὶ βάνει ζήλεια στὴν ψυχὴ τοῦ μάστορα.—«Μπα, εἶπε μέσα του, πῶς αὐτὸ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Όνειρο, ποίημα ὑπὸ Ἀλεξ. Πάλλη.
 Τὸ Ὀκταήμερον, ὑπὸ Γρ. Ξ.
 Ἡ Παρηγορήσα, ταξιδιωτικὴ σημείωσις,
 ὑπὸ Α. Τραυλιαντῶνη.
 Τὸ δόντι του καὶ τὸ δικό μου, ποίημα ὑπὸ
 Ἀνδρέου Μαρτζώνη.
 Ἡ Λήδα (Θεϊκὸς Ἔρως), ὑπὸ Ταγκοθέη.
 Ἐπιστημονικὰ ἀνάλεκτα ὑπὸ Ρ*.
 Χρονικά.
 Γερμανικὴ ἀρχαιολογικὴ Σχολή.
 Ἐκ τοῦ Ἀστεροσκοπείου : Ὁ οὐρανὸς τοῦ
 Ἀπριλίου.
 Ζητήματα καὶ Ἐρωτήσεις.
 Ἡ Ἀλληλογραφία μας.
 Ὁ λιμὴν τῆς Ἰθάκης. — Ἡ ἀγορὰ τῆς
 Συμύνης. — Ἡ προτομὴ τοῦ Κοραΐ (εἰκόνες).

Εἰς τὸ προδεχέει : Ἐδγάροδον Πόου
 ὁ ΧΡΥΣΟΚΑΡΑΒΟΣ, τὸ περιεργότατον
 διήγημα τοῦ μεγάλου ἀμερικανοῦ διη-
 γραφέως, πλουσιώτατα εἰκονογραφημέ-
 νον, κατὰ μετάφρασιν Ε. Δ. Ροῖδου.

Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ ἀφο-
 ρῶν τὴν «Εἰκονογραφημένην Ἔστιαν» :
 Πρὸς τὸν κύριον Γρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ, διευ-
 θυντὴν τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἔστιας»
 Ἀθήνας.

τὸ παιδί ἀπὸ τώρα νὰ μὲ περᾶν ἐμένα·
 τότες ἐγὼ τὸ λοιπὸν δὲν εἶμαι τίποτε, κα-
 τάλαβες» καὶ μιὰ σατανικὴ ἰδέα μπῆκε
 στὸ μυαλὸ τοῦ μάστορα. Ὁ φθόνος εἶνε
 κικὸ, παιδιὰ μου· μπαίνει ἀνάμεσα στά-
 δέρφια, ἀνάμεσα στοὺς φίλους, ἀνάμεσα
 στὰν δρόγνια, ἀνάμεσα σὲ κείνους πῶχον
 τὴν ἴδια τέχνη, πῶπρεπε ἴσα ἴσα νάχουν
 καὶ τὴν περισσότερη ἀγάπη· καὶ ἅμα ἐμπη
 μιὰ φορὰ τρώει σὰ σαράκι τὴν καρδιά,
 γτσικιάζει, μαρτζώνει ἐκεῖνον ποῦ τὸν ἔχει
 ὡς ποῦ νὰ χαντακώσῃ τὸν ἄλλον καὶ νὰ
 ξεθυμάνῃ. Καὶ ὁ φθόνος εἶνε ἀχόρταγος·
 δὲν ἀφίνει ἡσυχία στὸν ἄνθρωπο, τὸν κά-
 νει καὶ κακοῦργο, καὶ προδότη καὶ συκο-
 φάντη, τὸν κἀνει ἕνα σκορπιὸ φαρμακερὸν
 ποῦ σὲ δαγκάνει καὶ σὲ φαρμακώνῃ χωρὶς
 κᾶν νὰ τὸ ὑποπτεύσῃς, γιὰτὶ ξέρεις πῶς
 δὲν ἔχεις ἔχθρα τίποτε μαζὶ του, κατὰ-
 λαβες; Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φθόνος σὰν μαχαίρι
 δίκικοπο ἔθερίσε τὴν καρδιά τοῦ μάστορα
 καὶ σοφίσθηκε πράγματα καταχθόνια.

— Ἀλήθεια, τοῦ λέει, παιδί μου, τὴν
 ἔφκιασες καλλίτερη ἀπὸ μένα τὴν Ἐκ-
 κλησία καὶ, ἂν ζήσης θὰ γείνης ἕνας με-
 γάλος τεχνίτης· μὰ τούτη ἐδῶ τὴν κώχη
 μοῦ φαίνεται πῶς δὲν τὴν ἔχεις τόσο ἴσια·
 σὰν νὰ στραβοφέρνει ψίχα.

— Ποιά; λέει τὸ παιδί· πῶς στραβοφέρνει;

— Γιὰ ἔλα δῶ ἀπάνω νὰ τὴν ἰδῆς καλ-
 λίτερα.

Ἀνεβάνουν καὶ οἱ δύο ἐδεπὰ στὴν κώχη
 ποῦ εἴμαστε.

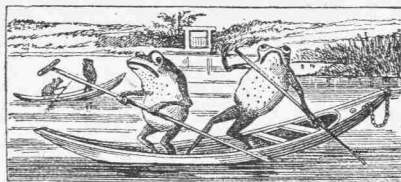
— Σκύψε, τοῦ λέει ὁ μάστορας, σκύ-
 ψε νὰ ἰδῆς πῶς στραβοφέρνει.

Σκύφτει τὸ παιδί· μιὰ τῶχει ὁ μά-
 στορας τὸ ρίχνει. Μὰ—κύτταξε ὁ Θεός,
 μεγάλη ἡ χάρι του, πῶς ἤθελε νὰ δώσῃ
 ἕνα παράδειγμα στὸν ἄνθρωπο—κα-
 θῶς γλύστρησε τὸ παιδί καὶ θόλωσαν
 τὰ μάτια του καὶ τῶρθ' ὁ οὐρανὸς σφον-
 δῦλι, ἀρπάχτηκε ἀπὸ τὸ μάστορα στὴ
 στιγμή καὶ στὴ στιγμή τὸν σέρνει μαζὶ
 του· χτυποῦν ἐδῶ, χτυποῦν ἐκεῖ, μα-
 τῶνουν, σχίζου τὰ κεφάλια τους, βλέ-
 πουν τὸ Χάρο μὲ
 τὰ μάτια τους, χρό-
 νους τοὺς φαίνετ' ἡ
 στιγμή, γυρνᾶει ὁ
 κόσμος ἐμπροστά
 τους, μὰ κείνοι κρα-
 τιοῦνται σφιχτά· ὁ
 φθόνος καὶ τὸ μῖσος
 καὶ ἡ ἐκδίκησι κα-
 τέχουν τὴν ἄθλια
 ψυχὴ τους, καὶ πέ-
 φτουν μαζὶ καὶ οἱ
 δύο, καὶ σπαρτά-
 ρουν καὶ σκοτώνον-
 ται καὶ γίνονται
 ἐκεῖνα τὰ δύο λι-
 θάρια ποῦ βλέπετε
 κάτω σὰν καμποῦ-
 ρες· ἐκεῖνο τὸ με-
 γάλο εἶν' ὁ μάστο-
 ρας καὶ τὸ μικρὸ
 εἶν' ὁ κάλφας του· κατὰλαβες; Δόξα σοι,
 Κύριε, δόξα σοι· ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου,
 Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ἐπλα-
 νήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός. Καὶ ἀπὸ
 τὸν λόγον σου ἐδελίασεν ἡ καρδία μου...

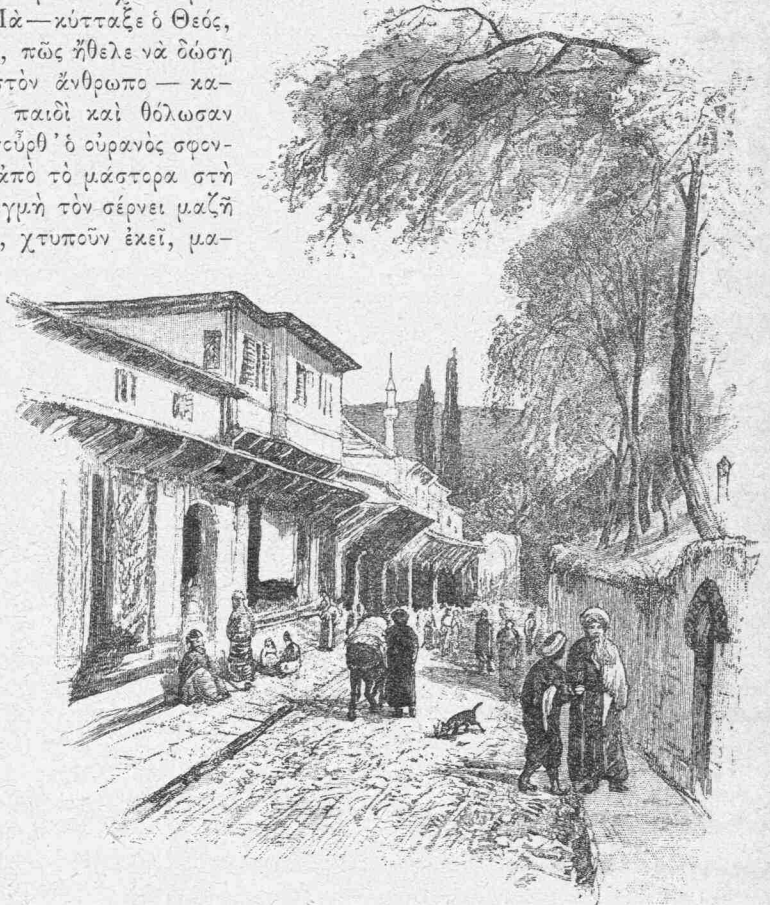
Ὁ παπᾶς εἶχεν ὄρεξιν νὰ τοὺς κάμη
 τὸν ἐπικηδέιον ἢ τοῦλάχιστον νὰ τοὺς ψάλῃ
 τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ποῦ ἔστερήθη-
 καν οἱ ἄθλιοι, μὰ ἐγὼ ἄρχισα νὰ κρυώνω
 καὶ ὁ Θύμιος κᾶπως νὰ διψᾷ. Τὸ μούχρωμα
 γίνονταν γλήγορα σκοτάδι, πιανόμεστέ νὰ
 κατεβούμε τὴ γλυστερὴ καὶ ἐπικίνδυνη
 σκάλα· τὰ μάτια τοῦ Παντοκράτορα μό-
 λισ διακρίνονταν τώρα μὲ τὰ νεκρικά φω-
 τᾶκια τῶν καντηλιῶν καὶ ὄλος ἐκεῖνος ὁ
 ἅγιος τόπος ὤμοιαζε τώρα μὲ κοιμητήριο
 ἢ καλλίτερα μὲ σπῆτι στοιχειωμένο. Κα-
 ληνυχτίσαμε τὸν παπᾶ μας καὶ πήγαμε
 πάλι στὸ ξενοδοχεῖο νὰ λησμονήσωμε τὸ
 φθόνον καὶ τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν κρύα νε-
 κρικὴ πέτρα στὴν ἀδόλη ζέστα τῆς ζωῆς
 καὶ τῆς ἀγάπης.

Φεβρουάριος 1895.

Α. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

Ἡ ἀγορὰ τῆς Συμύνης

ΤΟ ΔΟΝΤΙ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ

(Ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ βρέφος μου).

Βογγᾶω, πονῶ ἀφ' τὸ δόντι μου,—
 Ἐχάλασε, κουφόνει.
 Βογγᾶει, πονεῖ τὸ βρέφος μου,—
 Δοντάκι τοῦ φυτρώνει.

Καὶ δύο δοντιῶν αἰσθάνουμαι
 Τὴ μαχαίρι ἀναμμένη·
 Τοῦ ἑνός, ποῦ ἀπονεκρῶνεται,
 Τοῦ ἄλλου, ποῦ προβαίνει.

Ἐστὸν ἴδιον πόνο ἐνώνουμαι
 Ἐγὼ καὶ τὸ μικρό μου,
 Μὰ ὁ πόνος του εἶνε βλάστησις,
 Φθορὰ τὸ βάσανό μου.

Ἐστὸν πόνο ἐγὼ ζημιόνομαι·
 Τὸ νύπιο μου κερδαίνει·
 Γεννᾷ ζωὴ καὶ θάνατο
 Ὁ πόνος, ποῦ μᾶς δένει.

Μὰ 'ς τὴ φθορὰ ζυμῶνεται
 Μιὰ νέα δημιουργία·
 Ὅπισθ ἀπὸ τὸ θάνατο
 Χαράζ' ἢ ἀθανασία.

Ἐανακερδίζω σήμερο
 Τὸ δόντι, ποῦ νεκρῶνει·
 Ἐπεθαίνει μέσ' 'ς τὸ στόμα μου,
 Ἐστὸ στόμα τοῦ φυτρώνει.